

ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ
ОСВІТИ»

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МАЛОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВІТОЛЬДА ПЛЕЦЬКОГО В
ОСВЕНЦІМІ
УНІВЕРСИТЕТ ПРИКЛАДНИХ НАУК В М. ЕЛЬБЛОНГ
СОПОТСЬКА ВИЩА ШКОЛА

AKADEMIA
NAUK STOSOWANYCH
w ELBLĄGU

SOPOCKA
SZKOŁA WYŻSZA

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ НАУКИ Й ОСВІТИ В УМОВАХ ПОГЛИБЛЕННЯ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Збірник тез доповідей за матеріалами
IV Міжнародної науково-практичної конференції

Мукачево
16 травня 2024 року

*Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет
науково-технічною радою Мукачівського державного університету
(протокол № 4 від «16» травня 2024 р.)*

С 91

Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів : збірник тез доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції (16 травня 2024 р., м. Мукачево). Мукачево : Вид-во МДУ, 2024. 488 с.

У збірнику представлено тези доповідей за матеріалами IV Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів». Учасниками конференції розглянуто проблеми та перспективи розвитку педагогічної освіти, психолого-педагогічні аспекти професійного становлення особистості, сучасні орієнтири розвитку економіки, управління та інженерії, актуальні проблеми менеджменту, індустрії гостинності, суспільно-географічних та культурологічних досліджень.

Видання розраховане на науковців, педагогів, викладачів, здобувачів вищої освіти, які займаються науково-дослідною роботою.

Редакційна колегія:

Щербан Т.Д. – д-р психол. наук, професор (голова);

Гоблик В.В. – д-р екон. наук, професор;

Кобаль В.І. – канд. пед. наук, професор;

Пігош В.А. – канд. екон. наук, доцент;

Максютова О.В. – PhD, провідний фахівець ВНТД

Відповідальність за достовірність фактів, власних імен, цитат, цифр та інших відомостей несуть автори публікації.

СІМ'ЄЮ ЩОДО ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	96
ІВАНОВА В.В., ПРОДАН Є.О. ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ.....	99
ІВАНОВА В.В., ШКІРЯ Я.М. ВИХОВАННЯ СЕНСОРНОЇ КУЛЬТУРИ У ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ В УМОВАХ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	101
ІЛЬНИЦЬКА М.І., ХОМА О. М. РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ.....	104
КІСІЛЬ І. Р., ГАЙДИС В. І., РОСТИКУС Н. П. СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ.....	106
КАРАБИН Р.М., МОЛНАР Т.І. РОЛЬ ПОЗАУРОЧНОЇ ВИХОВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ФОРМУВАННІ СОЦІАЛЬНОЇ АКТИВНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	108
КАС'ЯНЕНКО О.М., БЕЛЕНЬ А.Р. СПЕЦИФІКА РОБОТИ АСИСТЕНТА ВИХОВАТЕЛЯ В ГРУПІ КОМПЕНСУЮЧОГО ТИПУ.....	110
КАС'ЯНЕНКО О.М., ДИЧКА М.Ю. АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ СПРИЙНЯТТЯ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ.....	113
КИРЛИК В.В. РОЛЬ ІНЖЕНЕРНОЇ ОСВІТИ У РОЗВИТКУ КОНКУРЕНТНО СПРОМОЖНОГО ФАХІВЦЯ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ.....	115
КОВРЕЙ Д.Й., МЕДВЕ М.О. ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ВИКЛАДАЧА ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ ЯК НАУКОВА ПРОБЛЕМА.....	117
КОГУТИЧ М.В., КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ЗАСТОСУВАННЯ ПОШУКОВИХ ЗАВДАНЬ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРИРОДОЗНАВЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	120
КОРОЛОВИЧ В. В., ФЕНЧАК Л. М. ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ПОЧАТКОВОЇ ОСВІТИ.....	122
КУДИРКО О.В. АКТУАЛЬНІ НАВИЧКИ ШКОЛЯРІВ У СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	124
КУЗЬМА О.І., ХОМА О. М. РОЛЬ ТА ЗАВДАННЯ АСИСТЕНТА ВЧИТЕЛЯ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ З ІНКЛЮЗИВНИМ НАВЧАННЯМ.....	126
КУЗЬМА-КАЧУР М.І. ФОРМУВАЛЬНЕ ОЦІНЮВАННЯ НА УРОКАХ ІНТЕГРОВАНОГО КУРСУ «Я ДОСЛІДЖУЮ СВІТ»	128
ЛЕНДЕЛ В.В. ІНТЕРАКЦІЯ І СПІЛКУВАННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ ТЕОРІЇ І.ГОФМАНА	130
ЛІБАК Н. А. ВПЛИВ ПРОФЕСІЙНОГО СТАНДАРТУ НА ПРОФЕСІЙНУ ПІДГОТОВКУ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ	133
МАХЛИНЕЦЬ Е.В., КОБАЛЬ В.І. МНЕМОТЕХНІКА В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.....	135
МИКУЛІНА А. К., АРДЕЛАН Я.О., БОБРУШКО Н.В. ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА.....	137
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., БОБАЛЬ І.І. ОСОБЛИВОСТІ ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА В УМОВАХ БАГАТОНАЦІОНАЛЬНОГО УЧНІВСЬКОГО КОЛЕКТИВУ.....	139
МІШКУЛИНЕЦЬ О.О., ПОПАДИНЕЦЬ А.С. ТОЛЕРАНТНІСТЬ МОЛОДШИХ	

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

основні різновиди кольору і форми та про відношення між двома предметами за величиною.

Сенсорне виховання, спрямоване на формування повноцінного сприйняття навколишньої дійсності, слугує основою пізнання світу, першим щаблем якого є чуттєвий досвід. Актуальність будь-яких питань, пов'язаних із сенсорним вихованням дітей, зумовлена тим, що дошкільний вік є сенситивним періодом для розвитку здібностей. Втрати, допущені в цей період, непоправні повною мірою в подальшому житті. До сенсорних здібностей зазвичай відносять здібності, що проявляються у сфері сприйняття предметів та їхніх властивостей. Вони становлять ніби фундамент розумового розвитку дитини, як відомо, сприйняття – перша сходинка пізнання світу, на основі його будуються пам'ять, мислення, уява. Відіграючи таку важливу роль у розумовому вихованні, розвиток сенсорних процесів має водночас суттєве значення для вдосконалення практичної діяльності дитини [2].

Пошук методів і прийомів взаємодії з дітьми з організації їхнього чуттєвого досвіду, мовленнєвого розвитку, зі створення необхідного предметно-розвивального середовища – провідні напрямки роботи педагога та дорослих із формування сенсорної культури дітей раннього віку.

Література:

1. Грама Н.Г. Сенсорне виховання дітей раннього віку. *Альманах*. Одеса : ПНПУ ім. К.Д.Ушинського. 2016.
2. Денисенко Т. А. Сенсорно-пізнавальний розвиток дітей раннього віку, як передумова формування обдарованої особистості. Київ : Освіта та розвиток обдарованої особистості, 2013. № 11. С. 47–52.
3. Кондратова В.В. Виховання сенсорної культури. *Розумове виховання дошкільників*. К. : Рад. шк., 1979. С. 9-12.

УДК 373.015.31:373.016:811.161.2:82(043.2)

ІЛЬНИЦЬКА М.І.

здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність 013 Початкова освіта,
Мукачівський державний університет

ХОМА О. М.,

канд. пед. наук, доцент, доцент кафедри
теорії та методики початкової освіти,

Мукачівський державний університет, Україна

РОЗВИТОК ЛІТЕРАТУРНО-ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ УЧНІВ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЧИТАННЯ

У Законі України «Про освіту» сформульовано мету, яка передбачає всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей ...[3]. Для її реалізації вкрай важливо на уроках мовно-літературної освітньої галузі збагачувати активний словник молодшого школяра, розвивати зв'язне мовлення,

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

використовувати творчі вправи та завдання. Ключовим словом нашого дослідження є словосполучення «творчі здібності».

За Великим тлумачним словником сучасної української мови, здібності – це «природний нахил до чого-небудь; обдарування, талант» [1, с. 454]. Отже, мова йде про нахили, певний талант, що слід розвивати. Це поняття розглядається й з погляду психології: «Здібності – це індивідуально-психологічні особливості, які є суб'єктивними умовами успішного виконання певного різновиду діяльності. Здібності не зводяться до наявності в індивіда знань, умінь, навичок. Вони проявляються у швидкості, глибині та міцності оволодіння засобами і прийомами діяльності» [2, с. 363].

Проблема розвитку творчих здібностей молодших школярів вивчається багатьма ученими: В. Моляко, І. Осадченко, В. Сухомлинським, О. Савченко та іншими. Відтак, В. Сухомлинський прагнув, щоб початкова школа стала школою мислення, фундаментом творчих розумових сил учнів [5, с. 51]. Педагогом розроблена дидактична система формування творчої особистості. Учні початкової школи виходили до лісу, поляни, досліджували оточуючий світ, складали казки. Вони мислили серед природи.

Сучасна дослідниця І. Осадченко, дійшла висновку, що основними показниками і ціннісними орієнтирами у визначенні рівнів творчої активності учнів як кінцевих результатів роботи вчителя мають стати: наявність творчого інтересу, емоційності, ініціативності, наполегливості, самостійності, високого рівня розвитку уяви, мовлення, творчих здібностей, пам'яті, уваги та мислення молодших школярів [4].

Сьогодні Концепція Нової української школи передбачає інноваційні методи навчання, що соціалізують особистість й сприяють її розвитку. Важливого значення надаємо реалізації змістових ліній мовно-літературної освітньої галузі, які спрямовані на формування креативного мислення. Слід підкреслити, що підручники «Українська мова та читання» пропонують тексти та завдання до них різної складності, проте з творчим підходом до їх виконання.

Ця проблема досліджується нами у процесі педагогічної діяльності. Ми акцентуємо увагу, у першу чергу, на методах, прийомах навчання української мови та читання (дослідження, спостереження за мовними явищами, візуалізації, «кубування», «асоціативний кущ» та інші), добірці тренувальних вправ (навчальні диктанти, діагностувальні роботи, твори різних типів тощо). Деякі із методів.

Дослідження. Цей метод спрямований на вивчення специфіки мовного явища, визначення його істотних ознак. Як приклад, нами рекомендувалося провести дослідження, як змінюється прикметник за родами. На презентації висвітлювалися слова-назви й до них прикметники однієї й тієї ознаки (олівець жовтий, хустина жовта, сонечко жовте). Учні вивчали залежність граматичних категорій прикметника від іменника й формулювали висновок. Наша увага концентрувалась на формуванні у них умінь аналізувати, синтезувати.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

Спостереження над мовним явищем. Школярам подавалися мовні зразки для спостереження з метою формулювання висновку. Наприклад, визначити роль закінчення у слові, спостерігаючи за вживанням їх у тексті.

Уроки читання надають великі можливості для розвитку у молодших школярів творчої уяви. Як приклад, учитель рекомендує завдання: продовжіть зміст тексту, побудуйте рекламу художнього твору для мотивації читання, складіть лепбук за певною темою тощо. На уроках української мови та читання пропонується аналіз медіатекстів, написання творів різних типів, складання загадки, віршів за опорними словами та інші.

Отже, нами окреслено деякі методи та завдання для розвитку літературно-творчих здібностей молодших школярів на уроках української мови та читання.

Література:

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. та голов. ред. В.Т. Бусел. Київ; Ірпінь : Перун, 2005. VIII. 1728 с.
2. Загальна психологія : підручник / О. В. Скрипченко, Л.В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. К. : Каравела, 2009. 464 с.
3. Закон України. Про освіту. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
4. Осадченко І.І. Стимулювання творчої активності молодших школярів засобами поетичного слова : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.09. Волинський державний університет імені Л. Українки. Луцьк, 2005. 19 с.
5. Сухомлинський В. О. Сто порад учителям. К., 1988. 310 с.

УДК 373.3

КІСІЛЬ І. Р.,
здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 013 Початкова освіта
ГАЙДИС В. І.,
здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
спеціальність 013 «Початкова освіта»,
Львівський національний університет імені Івана Франка
Науковий керівник – РОСТИКУС Н. П.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри початкової та дошкільної освіти,
Львівський національний університет імені Івана Франка

СИТУАЦІЙНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

Важливим у житті будь-якої людини є вміння спілкуватися. Це безперервний процес, який тягнеться впродовж цілого життя. Він включає різноманітні життєві ситуації, за яких потрібно вміти правильно висловлюватися. Практично наближеними до життєвих ситуацій є ситуаційні вправи, в яких учень може експериментувати з власними думками та висловлювати їх у шкільному середовищі вже на етапі навчання в школі. Тому потрібно визначити те, наскільки дієвим є використання вчителями ситуаційних вправ.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>